

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 13 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—15:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1948.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om pension åt vissa i statens tjänst anställda personer och anför därvid.

I propositionerna nr 72 till 1946 års riksdag och nr 70 till 1947 års riksdag angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer hava förordats vissa huvudgrunder för bestämmandet av riksdagspensioner. Enligt dessa huvudgrunder har beträffande anställningshavare, vilkas pension beräknats utgå tidigast från och med den 1 juli 1946, anknytning skett till de pensionsunderlag för tjänstemän och arbetare i statens tjänst, som fastställts i allmänna tjänstepensionsreglementet av den 30 december 1941 och 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt genom år 1946 vid-

tagen ändring av de s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna (kungörelse nr 462/1946), därvid förutsatts, att å pensionerna skulle utgå rörligt tillägg och kristillägg. Pensioner, som beviljats att utgå från tidpunkt före den 1 juli 1946, ha däremot bestämts till enligt äldre grunder beräknade belopp, å vilka avsetts utgå tilläggsförmåner i form av dyrtidstillägg och kristillägg. Sistnämnda pensioner hava därefter från och med den 1 juli 1946 omreglerats enligt kungörelsen den 31 maj 1946 (nr 402) angående omreglerad tjänstepension, och hava efter omregleringen även å dessa pensioner utgått rörligt tillägg och kristillägg.

Med giltighet från och med den 1 juli 1947 hava utfärdats nya tjänstepensionsreglementen för tjänstemän och arbetare (1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente respektive 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare) ävensom nya summariska arbetarpensionsbestämmelser (kungörelse nr 490/1947 med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst). Å pensioner enligt sålunda senast utfärdade pensionsbestämmelser utgår rörligt tillägg under samma förutsättningar och med beräkning enligt samma procenttal, som gälla angående höjning av månadslön, angiven i de i statens löneplansförordning intagna grundlönstabellerna (under budgetåret 1947/48 12 procent). Från och med samma tidpunkt, sålunda den 1 juli 1947, sker tillika jämlikt kungörelse nr 657/1947 viss omräkning av tidigare beviljade pensioner. Även efter ikraftträdandet av nu angivna pensionsbestämmelser torde böra tillämpas de huvudgrunder för bestämmandet av riksdagspensioner, som förordats i de förenämnda propositionerna nr 72 till 1946 års riksdag och nr 70 till 1947 års riksdag, med iakttagande tillika, att pensioner, som uträknats enligt sagda huvudgrunder, böra omräknas enligt nyssnämnda kungörelse nr 657/1947, i vad de avse tid efter den 30 juni 1947. Å sålunda omräknade pensioner bör utgå rörligt tillägg enligt nyss angivna, för pensioner enligt 1947 års pensionsbestämmelser gällande regler. Omräkning enligt vad nu sagts äger rum även beträffande tidigare beviljade pensioner. Omräkningen innebär beträffande riksdagspensionerna i allmänhet en förhöjning av de sammanlagda pensionsförmånerna med omkring tio procent. I fråga om pensioner, vilka bestämts till belopp, motsvarande de år 1946 fastställda beloppen för de summariska arbetarpensionerna, blir höjningen mer avsevärd, i det att pensionerna genom omräkningen bringas upp till samma nivå som dylika pensioner enligt kungörelsen nr 490/1947. Beträffande de icke sällan förekommande fall då beviljande av pensioner av sistnämnda slag innebär eftergivande av det författningsenligt gällande villkoret, att av erforderliga femton tjänstår minst tolv år skola ligga i tiden före 60 års ålder, torde skäl tala för att pension icke beviljas med högre belopp än lägsta i författningen angivna (enligt kungörelsen nr 490/1947 1 116 kronor för manlig och 804 kronor för kvinnlig arbetare), även om den sammanlagda tjänstetiden, därest en större del av densamma legat före 60 års ålder, författningsenligt skulle hava berättigat till högre pension. Vid beräkningen av vissa i det följande föreslagna pensioner har begränsning av pensionsbeloppet ägt rum i enlighet härmed.

1:o.

Förre vicekonsuln vid svenska konsulatet i Amsterdam, konsuln Johan Erik Rosenberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rosenberg, som är svensk undersåte, är född år 1875 och således omkring 73 år gammal;

att han under tiden 1 augusti 1889—30 september 1947 varit anställd vid Sveriges olönade konsulat i Amsterdam;

att han den 19 september 1907 förordnats till vicekonsul vid konsulatet samt den 30 augusti 1932 av Kungl. Maj:t tillagts konsuls namn;

att Rosenberg, som intill september 1907 avlönats av konsulatchefen, därefter i egenskap av vicekonsul avlönats medelst den till konsulatet utgående kontorskostnadsersättningen, varvid avlöningen beräknats med utgångspunkt från löneförmånerna för 2:e vicekonsul, med vilken Rosenberg med hänsyn till fullgjorda arbetsuppgifter närmast kan jämföras;

att hans anställning varit förenad med full daglig tjänstgöring och utslutande avsett arbetsuppgifter, hänförande sig till konsulatverksamheten;

samt att Rosenberg städse med samvetsgrannhet, plikttrohet och redlighet fullgjort sina åligganden.

Svenska beskickningen i Haag har hemställt om utverkande av pension åt Rosenberg.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Rosenberg till belopp av 5 772 kronor för år och därvid anfört följande.

Statskontoret vill beträffande föreliggande framställning erinra, att statsmakterna tidigare medgivit pension av statsmedel åt person, som tjänstgjort inom svenska konsulatväsendet under likartade villkor (1931: prop. nr 181, p. 1, bankoutsk. utl. nr 27, p. 20, riksd. skr. nr 202, p. 15, angående pension åt vicekonsuln i Liverpool, konsuln E. A. Enhörning). Ämbetsverket får i överensstämmelse härmed tillstyrka, att pension beredes Rosenberg.

Rosenbergs avlöningsförmåner ha ungefärligen motsvarat 2:e vicekonsuls. Då 2:e vicekonsul i civila avlöningsreglementet varit placerad i 21 lönegraden, förefaller det skäligt, att Rosenbergs pension efter sedvanliga beräkningsgrunder beräknas med utgångspunkt från pensionsunderlaget för lönegrad Eo 21 enligt allmänna tjänstepensionsreglementet, 4 800 kronor. Enär Rosenberg kan åberopa mer än 30 tjänstår, torde pensionen alltså med hänsyn till att han icke fått vidkännas några pensionsavdrag böra fastställas till $(4\,800 - 480 =) 4\,320$ kronor för år, varmed skulle följa rörligt tillägg och kristillägg. Efter omreglering enligt kungörelsen nr 657/1947 skulle pensionen uppgå till $(4\,320 \times 136/100 \times 98,2/100 =) 5\,772$ kronor för år. Å detta belopp bör följa rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre vicekonsuln vid svenska konsulatet i Amsterdam, konsuln Johan Erik Rosenberg må, räknat från och med

den 1 oktober 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5 772 kronor.

2:o.

Timläraren vid försvarets läroverk docenten Nils Gustaf Otto Frödin. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Frödin är född den 6 januari 1883 och således 65 år gammal;

att han promoverats till filosofie doktor den 31 maj 1913;

att han den 3 juni 1914 förordnats till docent i geologi vid Uppsala universitet samt därefter *dels* innehaft docentstipendium och fullgjort därmed förenad undervisningsskyldighet under sammanlagt 7 år, nämligen tidsperioderna 1 juli 1914—30 juni 1915, 1 januari 1919—30 juni 1922, 1 februari 1925—31 juli 1926 och 1 juli 1931—30 juni 1932, *dels* varit tillförordnad professor vid universitetet under tiden 12 januari 1922—4 september 1924, *dels ock* under åren 1929—1931 och 1933 meddelat viss undervisning vid universitetet, nämligen under höstterminen 1929 25 timmar, under år 1930 15 timmar, under vårterminen 1931 16 timmar samt under envar av vårterminen 1933 och höstterminen 1933 25 timmar;

att han varit amanuens vid geologiska institutionen vid Uppsala universitet under tiden 1 juli 1915—31 december 1918;

att han från hösten 1912 till utgången av år 1915 varit extralärare vid Ultuna lantbruksinstitut samt under läsåret 1912—1913 bestritt undervisning vid Ultuna lantbruksskola med en sammanlagd undervisningstid av 55 timmar;

att han under tiden 21 december 1915—13 juni 1919 varit förordnad såsom speciallärare i geologi vid tekniska högskolan;

att han alltsedan läsåret 1928—1929 varit anställd såsom timlärare i geografi och kemi vid arméns underofficersskola och — efter denna skolas omvandling till försvarets läroverk — vid sistnämnda läroverk med en undervisningsskyldighet av i medeltal 16,3 veckotimmar under hela anställningstiden och 25½ veckotimmar under de senaste fem läsåren;

att tjänstgöringen vid arméns underofficersskola och försvarets läroverk utgjort hans huvudsakliga sysselsättning under anställningsåren vid dessa skolor;

att hans inkomst vid försvarets läroverk under de tio sista läsåren uppgått till i medeltal omkring 4 650 kronor för år;

samt att hans anställning vid försvarets läroverk beräknas upphöra med utgången av juni 1948.

Frödin har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Kanslern för rikets universitet och styrelsen för försvarets läroverk ha tillstyrkt pension åt Frödin.

Statskontoret har i utlåtande den 17 juni 1947 förklarat sig icke hava något att erinra mot att Frödin erhöle pension av statsmedel samt — med utgångspunkt från de intill den 1 juli 1947 gällande pensionsbestämmelserna — ifrågasatt, att pensionen bestämdes till 1 800 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Statskontoret har härvid anfört följande.

Frödins genomsnittliga avlöningsförmåner under de senaste fem åren, varunder hans undervisningsskyldighet uppgått till 25 1/2 veckotimmar, motsvarar å F-ort närmast löneklass 14, som är slutlöneklass i lönegrad Eo 11. Då Frödins undervisningsskyldighet under hans 20-åriga anställningstid vid arméns underofficersskola och försvarets läroverk uppgått till i runt tal två tredjedelar av den för exempelvis en adjunktstjänst stipulerade, torde till grund för Frödins pension böra läggas två tredjedelar av pensionsunderlaget enligt allmänna tjänstepensionsreglementet i förenämnda lönegrad Eo 11 — 2 760 kronor — eller 1 840 kronor. Efter en reducering med 10 procent med anledning av att Frödin icke erlagt några pensionsavgifter skulle pensionen bli 1 656 kronor. Med hänsyn till Frödins långvariga lärarverksamhet vill statskontoret ifrågasätta, att pensionen bestämmas till något högre belopp eller avrundat 1 800 kronor, varmed bör följa rörligt tillägg och kristillägg.

Omräknad enligt kungörelsen nr 657/1947 kommer den av statskontoret ifrågasatta pensionen att utgöra 2 412 kronor jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

Det synes även mig skäligt, att pension tillerkännes Frödin. Icke heller finner jag anledning till erinran mot att pensionen bestämmas till det av statskontoret ifrågasatta beloppet, vederbörligen omräknat enligt kungörelsen nr 657/1947. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att timläraren vid försvarets läroverk docenten Nils Gustaf Otto Frödin må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid försvarets läroverk, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 412 kronor.

3:o.

Förre maskinisten å kustbevakningsångaren Odin Paul Natanael Hild. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hild är född den 28 oktober 1887 och således 60 år gammal;

att han varit fast anställd vid krigsmakten under tiden 6 februari 1907—5 februari 1920 eller således under 13 år och därunder befordrats till underofficerskorpral den 31 augusti 1913 och till underofficer av 3. graden (maskinist) den 31 december 1918;

att han innehaft anställning vid tullverket under tiden 20 juli 1931—15 oktober 1939 eller under tillhoppa omkring 8 år 3 månader, därav under

tiden 20 juli—31 augusti 1931 såsom maskinist, under tiden 1 september 1931—2 mars 1936 såsom extra torpedbåtsmaskinist och under tiden 3 mars 1936—15 oktober 1939 såsom förste maskinist å kustbevakningsångaren Odin;

att Hild, efter det sistnämnda fartyg från och med den 16 oktober 1939 ställts till marinens förfogande, övergått i marinens tjänst med bibehållen tjänstgöring såsom uppbördsmaskinist å fartyget och därefter kvarstått i tjänst vid marinen till och med den 31 augusti 1947, därvid han intill den 1 december 1944 haft anställning såsom civil maskinist, under tiden från och med sistnämnda dag — vilken dag han konstituerats till underofficer av 2. graden — till och med den 30 juni 1946 varit anställd såsom krigsfrivillig och under tiden därefter intill anställningens upphörande den 31 augusti 1947 varit anställd medelst kontrakt jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 26 april 1946 angående avlöning till personal, som efter frivilligt åtagande deltagit i den internationella minsvepningen m. m.;

att tjänstgöringstiden vid marinen sålunda uppgått till 7 år 10 månader 16 dagar och sammanlagda anställningstiden i statens tjänst till något över 29 år;

att han under tiden 1 december 1941—30 november 1944 uppburit månadslön, varierande mellan 435 och 540 kronor, under anställningstiden såsom krigsfrivillig 1 december 1944—30 juni 1946 åtnjutit lön, beräknad enligt 1 löneklassen i lönegrad UO 1 militära avlöningsreglementet, samt under återstående tiden av sin anställning vid marinen uppburit arvode, motsvarande lön enligt 3 löneklassen i lönegrad UO 2 militära avlöningsreglementet respektive Ma 5:15 statens allmänna avlöningsreglemente;

samt att Hild författningsenligt icke är berättigad till någon pension på grund av sin anställning i statens tjänst.

Hild har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Försvarets *civilförvaltning* har tillstyrkt beredande av pension åt Hild samt — med utgångspunkt från Hilds genomsnittliga löneförmåner under de tre sista åren av tjänstgöringen såsom civilanställd maskinist vid marinen eller tiden 1 december 1941—30 november 1944 — ifrågasatt pensionsbeloppets bestämmande till 3 852 kronor för år jämte rörligt tillägg.

Statskontoret har förordat utverkande av pension åt Hild å 3 708 kronor för år samt därvid beträffande beräkningen av pensionen anfört följande.

Pensionen bör enligt statskontorets mening bestämmas i förhållande till Hilds löneförmåner under de sista tre åren före avgången ur tjänst. Enligt utredningen i ärendet har Hild under tiden 1 juli 1946—31 augusti 1947, då han lämnade sin anställning, uppburit arvode motsvarande lön enligt 3 löneklassen i lönegrad UO 2 respektive Ma 5:15. Under tiden 1 december 1944 —30 juni 1946 har lönen beräknats enligt 1 löneklassen i lönegrad UO 1. Pensionsunderlagen för dessa lönegrader utgjorde enligt allmänna tjänstepensionsreglementet 3 312 kronor respektive 2 844 kronor. Vid bestämmandet av pensionen torde böra tillämpas ett pensionsunderlag, som motsvarar en tredjedel av sammanlagda beloppet av de högsta

underlag, som antagas ha varit gällande för Hild under de senaste tre anställningsåren, eller $\frac{1}{3}$ (3 312 + 3 312 + 2 844) eller alltså 3 156 kronor. Då Hild bör tillgodoräknas en tjänstetid av 29 år 16 dagar, skulle pensionen alltså bli (3 156 — $\frac{3}{120} \times 3 156 = 3 077: 10$; $3 077: 10 - 307: 70 =$) 2 769 kronor 40 öre eller avrundat 2 772 kronor, varmed skulle följa rörligt tillägg och kristillägg. Efter omreglering enligt kungörelsen nr 657/1947 skulle pensionen uppgå till ($2 772 \times \frac{138}{100} \times 98,2/100 =$) 3 702 kronor 6 öre eller, efter avrundning, 3 708 kronor för år. Statskontoret föreslår, att pensionen fastställs till detta belopp, varmed bör följa rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre maskinisten å kustbevakningsångaren Odin Paul Natanael Hild må, räknat från och med den 1 september 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 708 kronor.

4:o.

Snickaren vid Jämtlands fältjägarregemente Andreas Larsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Larsson är född den 14 januari 1881 och således 67 år gammal;

att han under tiden 27 mars 1900—31 mars 1903 varit anställd såsom volontär vid Jämtlands fältjägarregemente;

att han sedan år 1930 tjänstgjort såsom snickare vid nämnda regementes kasernavdelning under en sammanlagd tid intill den 1 januari 1948 av omkring 14 år 5 månader, varav 7 år 5 månader 15 dagar före 60 års ålder;

att tjänstetiden i statstjänst, inberäknat volontäranställningen, vid utgången av år 1947 sålunda uppgick till omkring 17 år 5 månader, varav omkring 10 år 6 månader före uppnådda 60 år;

att Larsson under sin anställning såsom snickare haft full daglig tjänstgöring;

att hans inkomst under åren 1945—1947 uppgått till i medeltal omkring 5 500 kronor för år;

samt att Larsson på grund av rådande brist på arbetskraft alltjämt tjänstgör vid regementet.

Larsson har icke blivit underkastad för arbetare i statens tjänst utfärdade tjänstepensionsreglementen och äger — enär han icke kan åberopa 12 tjänstår före 60 års ålder — icke heller komma i åtnjutande av pension enligt de s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna (senaste kungörelse nr 490/1947).

I skrivelse till statskontoret den 31 januari 1945 anhöll chefen för förenämnda regemente — med förmälan att Larsson ansetts såsom tillfälligt

anställd timavlönad snickare och därför icke blivit underkastad tjänstepensionsreglementena för arbetare — om anvisningar rörande å Larsson tillämpliga pensionsbestämmelser. Såsom svar härå anförde statskontoret i skrivelse den 15 januari 1946, bland annat, följande.

Då enligt 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare såsom förutsättning för dess tillämpning gällt, att vederbörande arbetare skulle »fylla ett fortlöpande om ock endast för viss del av året förefintligt behov av arbetskraft», torde det ha stått i överensstämmelse med föreskriften i fråga att icke tillämpa reglementet å Larsson, så länge han kunde betraktas såsom tillfälligt anställd. Erfarenheten synes emellertid sedermera givit vid handen att Larssons arbetskraft fyllt ett mera stadigvarande behov, och förutsättningar för reglementets tillämpning synas då hava förelegat, i varje fall innan Larsson uppnått pensionsåldern, 60 år.

Frågan om lämplig lösning av Larssons pensionsfråga är emellertid ytterligare komplicerad på grund av bestämmelserna i kungörelsen nr 570/1934, enligt vilka en arbetare, underkastad 1934 års reglemente, ej finge bibehållas i tjänst efter 62 års ålder. Enligt tillämpningskungörelsen nr 695/1942 till 1942 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare gälla motsvarande bestämmelser; dock kan på Kungl. Maj:ts prövning bero om och i vad mån på grund av särskilda omständigheter ytterligare anstånd med entledigande må ifrågakomma. En tillrättaläggning av Larssons pensionsfråga på så sätt, att 1934 års reglemente — vid Larssons medgivande om inbetalning av på honom belöpande pensionsbidrag — göres tillämpligt å honom retroaktivt, medför, att Larsson bör inbetala vad som skulle ha belöpt i pensionsbidrag för tiden intill pensionsåldern, 60 år, enligt nämnda reglemente samt för tiden från och med den 1 juli 1942 enligt 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, vilket med hänsyn till Larssons kvarstående i tjänsten även bleve tillämpligt trots hans ålder. Vid en pensionering av Larsson på nu angiven väg torde han få tillgodoräkna tjänst-år endast intill pensionsåldern.

Under för handen varande omständigheter förefaller det statskontoret lämpligast — och till synes även för Larsson fördelaktigare — att frågan om pension åt honom, liksom eventuellt sedermera för hans änka, löses genom särskild framställning till Kungl. Maj:t och riksdagen.

I *motion II: 68* till 1947 års riksdag framlades förslag om beviljande av pension åt Larsson.

I utlåtande nr 18, p. 5, anförde *bankoutskottet*, att utskottet med hänsyn till i ärendet föreliggande särskilda förhållanden ansåge Larssons pensionsfråga i första hand böra bliva föremål för prövning av Kungl. Maj:t. I avslutning härtill hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen (skriv. nr 98) beslöt i enlighet med bankoutskottets hemställan.

I skrivelse den 6 maj 1947 har nu *chefen för Jämtlands fältjägarregemente* hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utverkande av pension åt Larsson.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt den sålunda gjorda framställ-

ningen och därvid förordat, att pensionen enligt vissa av civilförvaltningen angivna beräkningsgrunder måtte fastställas till 804 kronor för år.

Även *statskontoret* har i avgivet utlåtande tillstyrkt, att förslag föreläggas riksdagen om pension åt Larsson. Pensionsbeloppet syntes statskontoret böra bestämmas till 1 116 kronor för år jämte rörligt tillägg enligt år 1947 fastställda grunder, vilket motsvarade lägsta pension åt manlig arbetare enligt senast utfärdade s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelser (kungörelse nr 490/1947).

I likhet med myndigheterna finner jag mig böra förorda, att Larsson efter avgången från sin anställning kommer i åtnjutande av pension. I enlighet härmed och då det av statskontoret föreslagna beloppet synes mig skäligen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att snickaren vid Jämtlands fältjägerregemente Andreas Larsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 116 kronor.

5:o.

Förre sadelmakaren vid Värmlands regementes intendenturverkstäder Johan Emanuel Söderholm. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Söderholm är född den 2 oktober 1869 och alltså 78 år gammal;

att han — med kortare uppehåll om sammanlagt 5 månader — tjänstgjort såsom sadelmakare vid Värmlands regementes intendenturverkstäder under tiden augusti 1924—juni 1947;

att arbetstiden omfattat 48 timmar i veckan;

samt att hans avlöning under år 1946 utgjort omkring 3 250 kronor.

Enär Söderholm redan år 1929 uppnått en ålder av 60 år och då varit anställd i statens tjänst allenast något över 5 år, kan han icke komma i åtnjutande av pension enligt de bestämmelser, som utfärdats i fråga om pension åt arbetare i statens tjänst.

Söderholm har hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva tillerkänd pension.

Chefen för Värmlands regemente har tillstyrkt ansökningen.

Försvarets civilförvaltning har i ärendet anfört följande.

Enär Söderholms tjänstetid till huvudsaklig del infallit efter normal avgångsålder synes det tveksamt, huruvida pension över huvud taget bör utgå i förevarande fall. Även om anställningstiden skulle räknas till 70 års åldern, komme Söderholm i allt fall icke upp till sammanlagt fulla 15 anställningsår eller den anställningstid, som utgjort minimitid för erhållande av riksdagspension.

Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga för avlåtan-

de av framställning till riksdagen om beredande av riksdagspension åt Söderholm, får försvarets civilförvaltning föreslå, att pensionen bestämmes till 1 116 kronor eller det lägsta belopp, som för manliga arbetare finnes angivet i 6 § kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 490) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Jämväl *statens pensionsanstalt* har på skäl, som anförts av försvarets civilförvaltning, funnit det tveksamt, huruvida pension bör tillerkännas Söderholm. Med hänsyn till Söderholms relativt långa anställningstid i statens tjänst — nära 23 år — och till att tjänstetiden vid 70 års ålder understiger 15 år med allenast 2 månader 28 dagar har pensionsanstalten förklarat sig likväl icke vilja motsätta sig att åtgärder vidtagas för beredande av pension åt Söderholm. I fråga om pensionsbeloppet har pensionsanstalten anslutit sig till vad civilförvaltningen föreslagit.

Statskontoret har avstyrkt bifall till Söderholms ansökning om pension och därvid anført följande.

Av utredningen framgår, att Söderholms statliga anställning före 60 års ålder endast omfattat 5 år 2 månader 2 dagar samt att anställningstiden räknat fram till 70 års ålder ej fullt uppgår till det antal år, som regelmässigt erfordras för riksdagspension. I betraktande härav kan statskontoret — som vill erinra om bankoutskottets i utlåtande nr 18/1947, p. 31, gjorda uttalande, att försiktighet bör iakttagas vid eftergivande av de i summariska arbetarpensionsbestämmelserna uppställda kraven beträffande anställningstidens omfattning — för sin del icke tillstyrka, att pension utverkas åt Söderholm.

Med hänsyn till omfattningen av Söderholms statliga tjänstgöring vill jag icke motsätta mig, att pension beredes honom. Pensionen synes skäligen böra bestämmas till det av försvarets civilförvaltning ifrågasatta beloppet, 1 116 kronor för år, och utgå från och med den 1 juli 1947. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre sadelmakaren vid Värmlands regemente Johan Emanuel Söderholm må, räknat från och med den 1 juli 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 116 kronor.

6:o.

Biträdet å häradsskrivarkontoret i Värmdö fögderi Elsa Charlotta Jonsson.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jonsson är född den 20 augusti 1886 och således 61 år gammal;

att hon under tiden 1 augusti 1909—8 januari 1932 tjänstgjorde såsom biträde å Södertörns fögderis häradsskrivarkontor samt sedan ingången av år 1939 varit anställd å Värmdö fögderis häradsskrivarkontor;

att hon icke erhållit pensionsberättigande anställning i samband med den från och med den 1 juli 1946 genomförda omläggningen av uppbořdsorga-

nisationen utan från sistnämnda tidpunkt tjänstgjort såsom extra biträde med avlöning i form av arvode;

samt att hennes avlöning under de närmaste åren före den 1 juli 1946 uppgått till i genomsnitt omkring 3 500 kronor för år.

Jonsson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tillstyrkt beredande av pension åt Jonsson.

Statskontoret har föreslagit, att pension till belopp av 1 452 kronor för år måtte utverkas åt Jonsson. Beträffande avvägningen av pensionsbeloppet har statskontoret anfört, att pensionen syntes böra utmätas med utgångspunkt från de grunder, vilka av Kungl. Maj:t förordats i den 14 februari 1947 dagtecknad proposition nr 120 angående pension åt vissa biträden å häradskrivarkontor och som godkänts av 1947 års riksdag. Då Jonsson kunde åberopa mer än 30 tjänstår, skulle pensionsbeloppet för henne enligt nyssnämnda grunder bli 1 080 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Omräknad enligt kungörelsen nr 657/1947 komme pensionsförmånen att bli 1 452 kronor för år jämte rörligt tillägg enligt senast fastställda grunder.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att biträdet å häradskrivarkontoret i Värmdö fögderi Elsa Charlotta Jonsson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 452 kronor.

7:o.

Förre eldaren vid nationalmuseum Per August Wicksell. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Wicksell är född den 28 oktober 1868 och således 79 år gammal;

att han från och med år 1920 till den 25 september 1946 varit anställd såsom eldare vid nationalmuseum;

att hans tjänstgöring såsom eldare omfattat i genomsnitt 8 å 9 månader om året samt att den dagliga arbetstiden härunder i regel uppgått till omkring 10 timmar;

att ersättningen för eldningsarbetet, vilket i viss utsträckning omfattat även sön- och helgdagar, för månad räknat utgått under tiden till och med februari 1943 med belopp, växlande mellan 200 och 250 kronor samt under tiden därefter med 300 kronor;

att han under den tid av året, som ej utgjort eldningssäsong, sysselsatts

med snickeriarbeten för museets räkning mot en för varje särskilt fall bestämd ersättning;

samt att Wicksell författningsenligt icke är berättigad till pension.

Hos Kungl. Maj:t har *överintendenten och chefen för nationalmuseum* gjort framställning om utverkande av pension åt Wicksell från och med den 1 oktober 1946.

Statskontoret har förklarat sig icke hava något att erinra emot att Wicksell, vilkens anställningstid i statens tjänst uppginge till mer än 15 år, komme i åtnjutande av pension. Beträffande storleken av pensionen har statskontoret föreslagit, att denna måtte bestämmas till lägsta pensionsbelopp för manlig arbetare enligt de vid tidpunkten för Wicksells avgång från sin anställning gällande summariska arbetarpensionsbestämmelserna eller 696 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Genom beslut den 13 juni 1947 har Kungl. Maj:t medgivit, att till Wicksell finge, räknat från och med den 1 oktober 1946, tills vidare intill utgången av budgetåret 1947/48 från åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter utbetalas understöd med sjuttiofem kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt honom blivit slutligt prövad, med skyldighet för honom att, i den mån pension kunde bli honom tillerkänd jämväl för tid, varunder han uppburit det sålunda medgivna understödet, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna understödsmedel.

Även jag tillstyrker, att pension beredes Wicksell. Pensionen bör utgå räknat från och med den 1 oktober 1946 och bestämmas i enlighet med statskontorets förslag. Från och med den 1 juli 1947 omräknas pensionen jämlikt bestämmelserna i kungörelsen nr 657/1947, efter vilken omräkning pensionen kommer att utgöra 1 116 kronor för år jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre eldaren vid nationalmuseum Per August Wicksell må, räknat från och med den 1 oktober 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 696 kronor, varvid skall iakttagas den Wicksell genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 juni 1947 ålagda återbetalningsskyldigheten.

8:o.

Förra tekniska assistenten vid universitetet i Lund Anna Elisabet Broman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Broman är född den 29 maj 1877 och således 70 år gammal;

att hon innehaft anställning såsom teknisk assistent vid universitetet i Lund under tiden 1 mars 1906—31 maj 1935 vid anatomiska institutionens makroskopiska avdelning och under tiden 1 juni 1935—30 juni 1947 vid embryologiska institutionen;

att hennes tjänstgöring för år omfattat under tiden till och med den 30 juni 1911 6 månader, under tiden 1 juli 1911—30 juni 1914 10 månader och under tiden därefter 12 månader samt att den dagliga arbetstiden uppgått till 7 timmar med undantag för tiden 1 juli 1938—30 juni 1946, då arbetstiden på grund av medelsknapphet å vederbörligt anslag måst begränsas till 6 timmar;

att hon åtnjutit avlöning i form av arvode, som utgått från vederbörande institutions materielanslag och under budgetåren 1938/39—1945/46 utgjort 2 664 kronor, motsvarande $\frac{2}{7}$ av grundlönen budgetåret 1938/39 i högsta löneklassen i 7 lönegraden för ordinarie befattningshavare å D-ort (Lund);

att å nyssnämnda belopp utgått dyrtidstillägg enligt för oregrerade verk gällande grunder intill utgången av juni 1941, efter vilken tidpunkt medel för utgivande av dyrtidstillägg icke ansetts stå till förfogande;

samt att arvodet under budgetåret 1946/47 utgjort 3 600 kronor, varå dyrtidstillägg ej utgått.

Broman har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Medicinska fakulteten vid Lunds universitet har i framställning till Kungl. Maj:t biträtt den av Broman gjorda ansökningen.

Kanslern för rikets universitet har — med anledning av nyssberörda framställningar och en av större akademiska konsistoriet i Lund hos kanslern gjord hemställan — anhållit, att Broman med hänsyn till hennes långvariga tjänstgöring vid Lunds universitet och det förtjänstfulla sätt, på vilket hon fullgjort sina arbetsuppgifter måtte komma i åtnjutande av pension, därvid kanslern tillika framhållit, att Bromans arbete till art och omfattning syntes minst motsvara det, som ålåde ett tekniskt biträde i 7 lönegraden enligt före den 1 juli 1947 gällande löneplan.

Även *statskontoret* har i utlåtande den 6 maj 1947 tillstyrkt, att pension beredes Broman. Beträffande storleken av pensionen har ämbetsverket med utgångspunkt från de intill den 1 juli 1947 gällande pensionsbestämmelserna förordat ett pensionsbelopp av 1 800 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg samt därvid anfört följande.

Pensionen åt Broman bör enligt statskontorets mening bestämmas med utgångspunkt från den grundlön av 2 664 kronor för år, efter vilken hennes avlöning utgått under åren 1938—1946. Detta lönebelopp motsvarar lönen i 8 löneklassen å D-ort enligt 1925 års civila löneplan, vilken löneklass är sluttlöneklassen i 5 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän. Pensionsunderlaget för denna lönegrad utgör enligt allmänna tjänstepensionsreglementet 2 076 kronor. Då Broman vid avgången ur tjänst räknar mer än 30 tjänst-år skulle pensionen med sedvanligt avdrag för att pensionsavgifter icke erlagts bli (2 076 — 207 =) 1 869 kronor. Då den Broman tillgodoräkna-

de tjänstetiden till viss del infaller efter normal avgångsålder synes det framräknade beloppet böra något minskas. Statskontoret vill sålunda föreslå, att pensionen åt Broman bestämmes till 1 800 kronor för år, varmed bör följa rätt till rörligt tillägg och kristillägg.

Omräknad enligt kungörelsen nr 657/1947 kommer den av statskontoret ifrågasatta pensionen att utgöra 2 412 kronor, varå utgår rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

I likhet med myndigheterna förordar jag, att pension utverkas åt Broman. Vad pensionens storlek beträffar kan väl det av statskontoret föreslagna beloppet — efter vederbörlig omräkning utgörande 2 412 kronor för år jämte rörligt tillägg — synas väl högt i förhållande till de av Broman faktiskt åtnjutna löneförmånerna. Med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden i avseende å Bromans arbetsuppgifter och grunderna för avvägningen av löneförmånerna vill jag dock icke rikta erinran mot att pensionen bestämmes till nyssnämnda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra tekniska assistenten vid universitetet i Lund Anna Elisabet Broman må, räknat från och med den 1 juli 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 412 kronor.

9:o.

Docenten i kemisk teknologi vid tekniska högskolan i Stockholm civilingenjören Erik Öman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Öman är född den 17 september 1885 och således 62 år gammal;

att han efter år 1909 avlagd civilingenjörsexamen varit anställd såsom assistent i allmän kemi vid tekniska högskolan i Stockholm under tiden höstterminen 1909—höstterminen 1915;

att han utnämnts till docent i kemisk teknologi vid högskolan den 5 juni 1916 samt under åren 1918 och 1919 tjänstgjort såsom tillförordnad professor under tillhoppa 3 månader 10 dagar;

att han vid högskolan erhållit anställning såsom speciallärare i läran om kemiskt-tekniska apparater år 1920 samt i läran om pappersteknik år 1926 samt innehåft dessa anställningar intill utgången av budgetåret 1946/47, då anställningarna upphört i samband med att de båda speciallärartjänsterna omändrats till professorer;

att Öman, som under år 1935 samt åren 1938—1945 tjänstgjort såsom tillförordnad professor under sammanlagt omkring 5 år 7 månader, blivit förordnad att under budgetåret 1947/48 uppehålla den nyinrättade professuren i kemisk apparatteknik, vilken befattning avses bliva besatt med ordinarie innehavare under sagda budgetår;

att Öman under åren 1937—1946 i medeltal för år uppburit i egenskap

av speciallärare 5 589 kronor och i egenskap av tillförordnad professor 4 304 kronor eller tillhoppa 9 893 kronor, i vilka belopp inkluderas dyrtidskompensation uppgående till i fråga om arvodet för speciallärartjänsterna närmare 21 procent och i fråga om vikariatsarvodena 26 procent;

samt att de av Öman vid högskolan innehavda tjänsterna utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Tekniska högskolans kollegienämnd har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om pension åt Öman, därvid nämnden anfört, bland annat, att Öman på grund av sin ålder icke torde kunna ifrågakomma till erhållande av ordinarie professur samt att Öman sannolikt icke kan påräkna några inkomster från högskolan efter den 30 juni 1948.

Styrelsen för tekniska högskolan har tillstyrkt kollegienämndens framställning.

Statskontoret har i utlåtande den 27 juni 1947 med utgångspunkt från de intill den 1 juli 1947 gällande pensionsbestämmelserna tillstyrkt pension åt Öman till belopp av 4 056 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. I fråga om den närmare beräkningen av pensionsbeloppet har statskontoret anfört följande.

För sin tjänstgöring såsom speciallärare och vikarierande professor har Öman under de sistförflutna tio åren i medeltal för år uppburit 5 589 kronor för speciallärartjänsterna och 4 304 kronor för professorsvikariaten eller tillhoppa 9 893 kronor. Dyrtidskompensation synes ha inräknats i arvodena för speciallärartjänsterna med i det närmaste 21 procent och i vikariatsarvodena med 26 procent. Sammanlagda beloppet av de grundarvodena, som synas böra tagas till utgångspunkt vid fastställandet av pension åt Öman, utgör alltså 8 034 kronor. Detta belopp motsvarar närmast avlöningen i 22 löneklassen I-ort enligt civila icke-ordinariereglementets löneplan för extra ordinarie tjänstemän. 22 löneklassen är slutlöneklass i lönegrad Eo 19. Då pensionsunderlaget enligt allmänna tjänstepensionsreglementet för denna lönegrad utgör 4 500 kronor, torde pensionen åt Öman, som räknar mer än 30 års statlig anställning, efter vederbörlig reducering på grund av att han icke erlagt pensionsavgifter böra fastställas till (4 500 — 450 =) 4 050 eller avrundat 4 056 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Omräknad enligt kungörelsen nr 657/1947 kommer den av statskontoret föreslagna pensionen att utgöra 5 424 kronor, varå utgår rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

Jag förordar, att pension utverkas åt Öman, att utgå med sist omförmälda belopp, 5 424 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att docenten i kemisk teknologi vid tekniska högskolan i Stockholm civilingenjören Erik Öman må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid högskolan, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5 424 kronor.

10:o.

Förste assistenten vid tekniska högskolan i Stockholm civilingenjören Jonas Hjalmar Mellquist. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Mellquist är född den 16 oktober 1883 och således 64 år gammal;

att han år 1908 avlagt civilingenjörsexamen;

att han varit anställd vid tekniska högskolan i Stockholm alltsedan vårterminen 1910, därav intill utgången av juni 1921 såsom assistent vid laboratoriet för kemisk teknologi samt under tiden därefter såsom förste assistent först vid nyssnämnda laboratorium och — från och med den 1 juli 1944 — vid laboratoriet för teknisk oorganisk kemi;

att han under åren 1935, 1938—1940 och 1942 varit förordnad att under en tid av tillhoppa 2 år såsom vikarie uppehålla en del av professuren i kemisk teknologi;

att han jämsides med anställningen vid tekniska högskolan under åren 1911—1918 tjänstgjort såsom extra ordinarie tjänsteman i patent- och registreringsverket och därunder uppehållit byråingenjörstjänst under 1 år 3 månader 21 dagar;

att hans löneförmåner sedan den 1 juli 1942 beräknats med utgångspunkt från lönen enligt civila icke-ordinariereglementet till befattningshavare i lönegrad Ex 21 löneklass 20 och, efter viss reduktion med hänsyn till tjänstgöringens omfattning, under åren 1942—1946 uppgått till i medeltal 7 614 kronor för år, i vilket belopp jämväl ingår rörligt tillägg och kristillägg;

att anställningen i statens tjänst utgjort Mellquists huvudsakligaste inkomstkälla;

samt att Mellquist på grund av försvagad hälsa beräknas komma att avgå från sin anställning med utgången av juni 1948.

Tekniska högskolans i Stockholm kollegienämnd har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utverkande av pension åt Mellquist.

Styrelsen för tekniska högskolan har tillstyrkt kollegienämndens framställning.

Även *statskontoret* har i ett den 27 juni 1947 dagtecknat utlåtande förordat, att pension tillerkännes Mellquist. Med utgångspunkt från de intill den 1 juli 1947 gällande pensionsbestämmelserna har statskontoret föreslagit, att pensionen åt Mellquist måtte bestämmas till 2 772 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg, och har statskontoret härvid anfört följande.

Mellquists genomsnittliga årliga inkomster från högskolan ha under åren 1942—1946 utgjort 7 614 kronor. I avlöningen har ingått rörligt tillägg och kristillägg, varför vid bestämmandet av pension åt Mellquist torde böra tagas till utgångspunkt så stor del av lönen, som utgör grundlön, eller 5 812 kronor. Detta belopp motsvarar närmast lönen i 16 löneklassen å I-ort enligt civila icke-ordinariereglementets löneplan för extra ordinarie tjänstemän. Sagda löneklass är slutlöneklass i 13 lönegraden. Pensionsunderlaget i lönegrad Eo 13 enligt allmänna tjänstepensionsreglementet utgör 3 072 kronor. Då Mellquist räknar mer än 30 tjänstår i statlig anställning, skulle

pensionen åt honom efter minskning med 10 procent, enär Mellquist icke erlagt pensionsavgifter, bliva (3 072 — 307 =) 2 765 eller avrundat 2 772 kronor för år, varmed bör följa rörligt tillägg och kristillägg.

Omräknad enligt kungörelsen nr 657/1947 kommer av statskontoret sålunda ifrågasatt pension att utgöra 3 708 kronor, varå utgår rörligt tillägg enligt 1947 års grunder.

Det synes mig skäligt, att pension med sistberörda belopp, 3 708 kronor, tillerkännes Mellquist. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste assistenten vid tekniska högskolan i Stockholm Jonas Hjalmar Mellquist må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 708 kronor.

11:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö Elina Ingeborg Nilsson, född Hellberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nilsson är född den 27 mars 1884 och således närmare 64 år gammal;

att hon från år 1927 intill utgången av vårterminen 1931 innehaft anställning såsom städerska vid Malmö kommunala mellanskola med en daglig arbetstid av 4 timmar, därvid hon under läsåren 1929—1930 och 1930—1931 ombesörjt städning av lokaler i kommunala mellanskolan, som då disponerats av högre allmänna läroverket för flickor i Malmö;

att hon under tiden 21 augusti 1931—31 oktober 1946 eller under något mer än 15 år varit städerska vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö;

att hennes tjänstgöring vid sistnämnda skola omfattat 4 timmar om dagen under 10 månader av året, varjämte hon från och med läsåret 1932—1933 vid läroverket utfört extra arbete — väsentligen under ferietid — i sådan omfattning, att den sammanlagda tiden av detta arbete motsvarar tjänstgöring 4 timmar om dagen under minst 1 år 8 månader;

att hon i ersättning för städningsarbetet under åren 1941—1945 uppburit i genomsnitt omkring 1 280 kronor för år;

samt att Nilsson lämnat sin anställning på grund av sjukdom.

Statens pensionsanstalt har vid prövning den 30 november 1946 av en av Nilsson hos anstalten gjord ansökning om pension enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst ansett Nilssons anställning vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö omfatta allenast 10 månader årligen. Då anstalten i enlighet härmed funnit Nilsson icke kunna återropa en anställ-

ningstid i statens tjänst av 15 år, har anstalten avslagit den av Nilsson gjorda ansökningen.

Nilsson har därefter i en den 14 januari 1947 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd och av rektorn vid förenämnda läroverk tillstyrkt ansökning anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till kortvarigheten av Nilssons anställning ansett den hos Kungl. Maj:t gjorda ansökningen icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Statens pensionsanstalt har i utlåtande över sistnämnda ansökning anfört, att pensionsanstalten med hänsyn till Nilssons relativt korta anställningstid i statens tjänst — omkring 13 år 9 månader — ansåge det tveksamt, huruvida åtgärder borde vidtagas för beredande av pension åt henne. Pensionsanstalten funne det emellertid skäligt, att viss hänsyn toges till hennes tjänstgöring läsaren 1929—1931 i de av högre allmänna läroverket för flickor i Malmö disponerade lokalerna i Malmö kommunala mellanskola, och ville i betraktande härav ej motsätta sig, att pension bereddes henne. I fråga om pensionens belopp har pensionsanstalten föreslagit, att detsamma måtte fastställas till 432 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Statskontoret har anslutit sig till vad pensionsanstalten sålunda anfört.

Med hänsyn till den sammanlagda omfattningen av Nilssons arbete för statens räkning anser jag mig böra förorda, att förslag förelägges riksdagen om pension åt Nilsson. Pensionen synes böra utgå från och med den 1 januari 1947 och bestämmas till det av pensionsanstalten ifrågasatta beloppet av 432 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Från och med den 1 juli 1947 omräknas dessa pensionsförmåner enligt kungörelsen nr 657/1947 och torde då komma att utgöra 528 kronor jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö Elina Ingeborg Nilsson, född Hellberg, må, räknat från och med den 1 januari 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 432 kronor.

12:o.

Förra städerskan i jordbruksdepartementet Sigrid Elisabet Österberg, född Lundman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Österberg är född den 19 mars 1877 och således närmare 71 år gammal;

att hon utfört städningsarbete under åren 1928—1933 i socialdepartementet samt från och med år 1934 till och med den 30 september 1947 i jord-

bruksdepartementet, varvid hon intill utgången av juni 1939 varit anställd hos förste expeditionsvakten i respektive departement, vilken på entreprenad omhänderhaft städningen i departementet, och därefter varit anställd direkt hos jordbruksdepartementet;

att Österbergs dagliga arbetstid uppgått till 4—4½ timmar;

samt att hennes ersättning för städningsarbetet under åren 1942—1946 uppgått till i medeltal omkring 1 750 kronor för år.

Enär Österbergs städerskeanställning icke omfattat minst 12 år före fylla 60 år, har hon ej kunnat komma i åtnjutande av pension enligt de i förevarande fall eljest tillämpliga bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 490) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt, att åtgärder vidtagas för beredande av pension åt Österberg. I fråga om pensionens belopp har pensionsanstalten — under erinran att pensionen vid en daglig arbetstid av 4 å 4½ timmar och en anställningstid av 19 år torde hava bestämts till 588 kronor för år jämte rörligt tillägg, om förenämnda kungörelse nr 490/1947 varit tillämplig å Österberg — föreslagit, att pension av sist angivna storlek måtte beviljas Österberg.

Statskontoret har biträtt vad pensionsanstalten föreslagit.

I överensstämmelse med statens pensionsanstalts förslag hemtäller jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan i jordbruksdepartementet Sigrid Elisabet Österberg, född Lundman, må, räknat från och med den 1 oktober 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 588 kronor.

13:o.

Trålmästaren å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov (Skagerak) August Leander Nilsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nilsson är född den 11 november 1881 och således 66 år gammal;

att han alltsedan den 12 juli 1912 varit anställd såsom trålmästare å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov (Skagerak) och under tiden intill den 1 juli 1939 jämväl varit materialförvaltare å svenska hydrografisk-biologiska kommissionens station Bornö;

att han på grund av sin ålder icke kunnat erhålla pensionsberättigande anställning i samband med den från och med budgetåret 1945/46 genomförda lönegradsplaceringen av vissa tidigare arvodesbefattningar å nämnda fartyg, varvid trålmästarbefattningen inplacerats i 11 lönegraden i den i

civila icke-ordinariereglementet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän (Ce 15 enligt statens allmänna avlöningsreglemente);

att han med stöd av Kungl. Maj:ts särskilda beslut blivit förordnad att efter lönegradsplaceringen av trälmästarbefattningen tjänstgöra såsom trälmästare med rätt till arvode, motsvarande avlöningsförmåner utan avdrag för tjänste- och familjepensionering åt befattningshavare i lönegrad 11 löneklass 10 i nyssnämnda löneplan (för tiden från och med den 1 juli 1947 avlöningsförmåner enligt lönegrad Ce 15 enligt statens allmänna avlöningsreglemente);

att Nilsson under tjänstgöringen tillika åtnjutit fri kost eller ersättning därför;

samt att hans anställning beräknas upphöra med utgången av år 1948.

Hos Kungl. Maj:t har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* — i anledning av en av Nilsson hos länsstyrelsen gjord och av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen tillstyrkt ansökning — hemställt om utverkande av pension åt Nilsson att utgå med belopp, motsvarande hel pension åt befattningshavare i lönegrad Ce 15 enligt statens allmänna avlöningsreglemente.

Lantbruksstyrelsen har förordat, att pension med högsta möjliga belopp måtte beredas Nilsson.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Nilsson med 2 748 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört följande.

Omedelbart före den 1 juli 1947 åtnjöt Nilsson arvode med belopp, motsvarande lön enligt löneklass 10 i civila icke-ordinariereglementets löneplan Eo. Denna löneklass utgjorde slutlöneklass i lönegraden Eo 7. Enligt statskontorets mening bör pensionen åt Nilsson bestämmas med pensionsunderlaget enligt allmänna tjänstepensionsreglementet för angivna lönegrad eller 2 280 kronor såsom utgångspunkt. Då Nilssons anställning i statens tjänst omfattar mer än 30 år skulle pensionen alltså bliva (2 280 — 228 =) 2 052 kronor samt efter omreglering enligt kungörelsen nr 657/1947 utgöra 2 748 kronor för år (jämta rörligt tillägg enligt 1947 års grunder).

I likhet med myndigheterna förordar jag, att pension utverkas åt Nilsson. I enlighet härmed och då jag anser det av statskontoret ifrågasatta pensionsbeloppet skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att trälmästaren å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov (Skagerak) August Leander Nilsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 748 kronor.

14:o.

Förra städerskan vid statens järnvägar Anna Vilhelmina Granström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Granström är född den 29 juli 1882 och således 65 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1932—8 januari 1947 eller sålunda under 15 år 8 dagar innehaft anställning såsom städerska vid statens järnvägars huvudverkstad i Notviken;

att hennes dagliga arbetstid uppgått till 5 1/2 timmar;

samt att hennes inkomst under de senaste fem åren av anställningstiden utgjort i medeltal 2 190 kronor för år.

Sedan Granström hos järnvägsstyrelsen anhållit att bliva tillerkänd pension enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, förklarade järnvägsstyrelsen genom beslut den 6 februari 1947 sig icke kunna bifalla ansökningen, enär Granström före fyllda 60 år varit anställd i statens järnvägars tjänst endast 10 år 7 månader och således ej uppfyllde de i kungörelsen angivna förutsättningarna för erhållande av pension. Järnvägsstyrelsens beslut har fastställts av kammarrätten, hos vilken myndighet Granström anfört besvär över beslutet.

Granström har nu i ansökning till Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen har i utlåtande över sistnämnda ansökning den 16 juni 1947 förklarat sig icke hava något att erinra mot att en årlig pension — förslagsvis å 432 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg — utverkas åt Granström.

Statens pensionsanstalt har anslutit sig till vad järnvägsstyrelsen anfört.

Även jag anser mig böra förorda, att pension beredes Granström. Pensionen synes böra bestämmas att utgå från och med den 1 februari 1947 med belopp, som föreslagits av järnvägsstyrelsen, eller alltså 432 kronor. Efter omreglering enligt kungörelsen nr 657/1947 torde pensionsbeloppet komma att från och med den 1 juli 1947 utgöra 636 kronor jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid statens järnvägar Anna Vilhelmina Granström må, räknat från och med den 1 februari 1947, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 432 kronor, att utgå av trafikmedel.

15:o.

Förre stenarbetaren vid statens vattenfallsverk Alfred Julius Sjögren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sjögren är född den 19 juli 1883 och således 64 år gammal;

att han under åren 1909, 1910, 1916—1918, 1921—1928 samt 1936—1941 varit anställd vid statens vattenfallsverk under en sammanlagd tid av 14 år 7 månader 1 dag;

att han på grund av en genom olycksfall i arbetet den 12 september 1940 ådragen kroppsskada (bäckenbrott) den 6 september 1941 vid en ålder av 58 år nödgats lämna sin anställning vid statens vattenfallsverk;

samt att han i anledning av olycksfallet enligt riksförsäkringsanstaltens beslut åtnjuter en efter 60 procents invaliditetsgrad bestämd livränta å 1 200 kronor för år, å vilket belopp utgår dyrtidstillägg med 20 procent.

Enär Sjögren icke varit anställd i statens tjänst under en tid av fulla 15 år, har han icke kunnat komma i åtnjutande av pension enligt de i förevarande fall eljest tillämpliga s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna.

I *motion II: 38* vid 1947 års riksdag hemställdes, att riksdagen måtte bevilja Sjögren pension till skäligt belopp.

I enlighet med förslag av *bankoutskottet* (utl. nr 18) fann *riksdagen* (skr. nr 98) motionen icke föranleda någon riksdagens åtgärd. Bankoutskottet framhöll i sitt utlåtande bland annat, att frågan om beredande av pension åt Sjögren vore av beskaffenhet att i första hand böra prövas av Kungl. Maj:t.

Sjögren har nu hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva tillerkänd pension.

Vattenfallsstyrelsen har — under framhållande att Sjögren på grund av hälsoskäl slutat sin anställning i statens tjänst vid en levnadsålder av 58 år — tillstyrkt ansökningen.

Statskontoret har i utlåtande den 13 maj 1947 förordat utverkande åt Sjögren av en årlig pension å 696 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg, motsvarande lägsta pension åt manlig anställningshavare enligt den intill den 1 juli 1947 gällande kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst. Ämbetsverket har därvid anfört följande.

Därest olycksfallet icke inträffat, torde Sjögren efter fortsatt tjänstgöring i statens tjänst till 60 års ålder kunnat åberopa en anställningstid av mer än 15 tjänstår och vid därefter skedd avgång blivit berättigad till pension enligt kungörelsen nr 696/1942 till belopp av 696 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg därå. 1946 års riksdag har i ett likartat fall (prop. nr 137, p. 13, bankoutsk. utl. nr 36, p. 14, riksd. skriv. nr 248) beviljat pension å 480 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg åt en f. d. stentarbetare F. O. Gustavsson, som vid 55 års ålder slutat sin senaste anställning på grund av arbetsoförmåga, till väsentlig del orsakad av honom tidigare övergången olycksfall i arbetet, och då endast kunnat tillgodoräkna 12 år 2 månader i statens tjänst.

I betraktande av angivna fall anser statskontoret, att visst årligt understöd skäligen bör tillerkännas Sjögren. Detsamma torde lämpligen böra fastställas till förenämnda belopp av 696 kronor för år.

Även jag anser skäligt, att Sjögren kommer i åtnjutande av pension av statsmedel att utgå vid sidan om den honom tillkommande olycksfallslivräntan. Pensionen torde böra utgå räknat från och med ingången av år 1947 och bestämmas till det av statskontoret föreslagna beloppet. Från och med den 1 juli 1947 sker omräkning av pensionen enligt kungörelsen nr 657/1947, varefter den kommer att utgöra 1 116 kronor jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre stenarbetaren vid statens vattenfallsverk Alfred Julius Sjögren må, räknat från och med den 1 januari 1947, under sin återstående livstid — utöver honom av riksförsäkringsanstalten tillerkänd livränta — uppbära en årlig pension av 696 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

Vad föredraganden sålunda under punkterna 1:o—15:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Folke Lyberg.
